

एतदेवशास्त्रप्रतिपाद्यंस्तुतत्त्वमित्याह यथावदिति बोध्यं बोधयितुं योग्यं अन्वर्थनामानं शिष्यं विद्यामयं अत्यौत्कंशेन विद्यार्थित्वात् विद्यामयं दृष्ट्वा ज्ञात्वा कीर्तितं ब्रह्मविद्वत्सैव भवतीति श्रुतेः परमात्मवित्त्वाद्योगि
नः परमात्मान इति दर्शयितुं परमात्मभिरितितद्विशेषणं ॥ १८ ॥ उपसंहरति एवमिति विस्तारसंक्षेपौ सृष्टिप्रलयौ उक्ताविति शेषः ब्रह्माव्यक्ते प्रणवप्रत्यगात्मानौ उपायोपेयौ पुनः पुनर्युगसहस्रांतरात्रिस्तथैवाह

यथावत्कीर्तितं सम्यगेवमेतदसंशयं ॥ बोध्यं विद्यामयं दृष्ट्वा योगिभिः परमात्मभिः ॥ १८ ॥ एवं विस्तारसंक्षेपौ ब्रह्माव्यक्ते पुनः पुनः ॥ युगसाहस्योरादावहो
रात्रस्तथैव च ॥ १९ ॥ इति श्रीमहाभारतेशांतिपर्वणि मोक्षधर्मपर्वणि शुकानुप्रश्ने चतुस्त्रिंशदधिकद्विशततमोऽध्यायः ॥ २३४ ॥ ॥ ६३ ॥
व्यास उवाच भूतग्रामे नियुक्तं यत्तदेतत्कीर्तितं मया ॥ ब्राह्मणस्य तु यत्कृत्यं तत्ते वक्ष्यामि तच्छृणु ॥ १ ॥ जातकर्म प्रभृत्यस्य कर्मणां दक्षिणावतां ॥ क्रियास्या
दासमावृत्तेराचार्ये वेदपारगे ॥ २ ॥ अधीत्य वेदानखिलान् गुरुशुश्रूषणे रतः ॥ गुरुणामनृणो भूत्वा समावर्तेत यज्ञवित् ॥ ३ ॥ आचार्येणाभ्यनुज्ञातश्चतुर्णामेक
माश्रमं ॥ आविमोक्षाच्छरीरस्य सो वतिष्ठेद्यथाविधि ॥ ४ ॥ प्रजासर्गेणदारैश्च ब्रह्मचर्येण वा पुनः ॥ वने गुरुसकाशे वा यतिधर्मेण वा पुनः ॥ ५ ॥ गृहस्थस्त्वेषध
र्माणां सर्वेषां मूलमुच्यते ॥ यत्र पक्ककषायो हि दांतः सर्वत्र सिध्यति ॥ ६ ॥ प्रजावान् श्रोत्रियो यज्वामुक्त एव ऋणैस्त्रिभिः ॥ अथान्यानाश्रमान्यश्चात्पूतो गच्छेत्
कर्मभिः ॥ ७ ॥ यत्पृथिव्यां पुण्यतमं विद्यास्थानं तदावसेत् ॥ यतेतस्मिन्प्रामाण्यं गंतुं यशसि चोत्तमे ॥ ८ ॥ तपसा वा सुमहता विद्यानां पारणेन वा ॥ इज्यया
वा प्रदानैर्वा विप्राणां वर्धते यशः ॥ ९ ॥ यावदस्य भवत्यस्मिन्कीर्तिलोके यशस्करी ॥ तावत्पुण्यकृतां लोकाननंतान् पुरुषोऽश्नुते ॥ १० ॥ अध्यापयेदधीयीत या
जयेत यजेत वा ॥ न वृथा प्रतिगृहीयान्न च दद्यात्कथंचन ॥ ११ ॥ याज्यतः शिष्यतो वापि कन्याया वा धनं महत् ॥ यदा गच्छेद्यजेद्दद्यान्नैकोऽश्नीयात्कथंचन ॥
॥ १२ ॥ गृहमावसतोऽप्यस्य नान्यत्तीर्थं प्रतिग्रहात् ॥ देवर्षिपितृगुर्वर्थं वृद्धातुरबुभुक्षतां ॥ १३ ॥ अंतर्हितारितमानां यथाशक्ति बुभूक्षतां ॥ द्रव्याणामतिशक्त्या
पि देयमेषां कृतादपि ॥ १४ ॥ अर्हतामनुरूपाणां नादेयं त्यस्ति किंचन ॥ उच्चैः श्रवसमप्यश्वं प्रापणीयं सतां विदुः ॥ १५ ॥

श्र ॥ १९ ॥ इति शांति० मोक्ष० नै० भा० चतुस्त्रिंशदधिकद्विशततमोऽध्यायः ॥ २३४ ॥ ॥ ६३ ॥ ॥ ६३ ॥ अस्यैवार्थस्यैव शब्दाय विस्तरेण सांख्ययोगौ विवक्षंस्तदधिकारिणं निरूप
यत्यध्यायद्वयेन भूतग्रामे नियुक्तं यदित्यादिना ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥ ७ ॥ ८ ॥ ९ ॥ १० ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥ कृतात्पक्कान्नादपि ॥ १४ ॥ १५ ॥